

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
ZESPÓŁ REALIZACJI
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17
INTERNET: <http://www.cbos.pl>

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

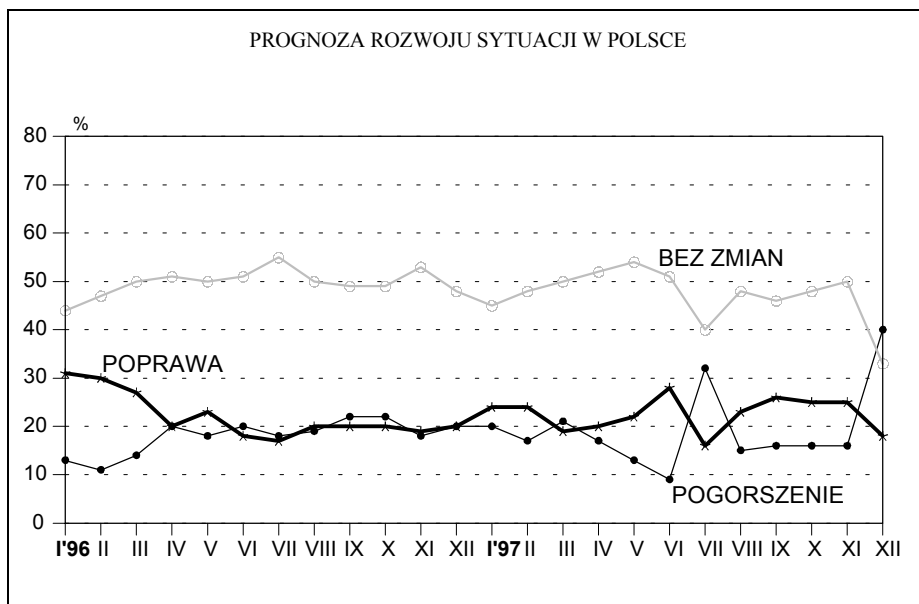
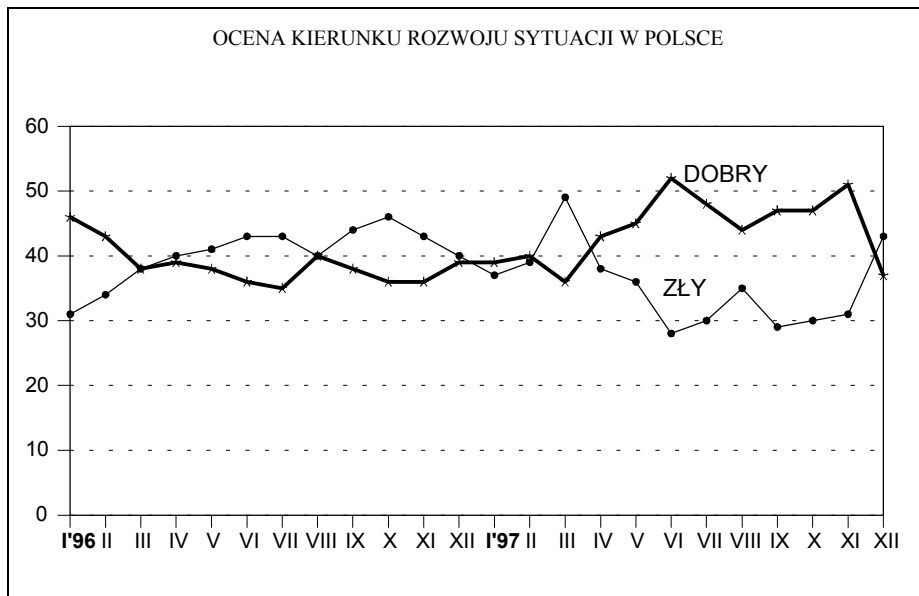
BS/168/168/97

NASTROJE SPOŁECZNE W GRUDNIU

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, GRUDZIEŃ'97

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Grudzień przyniósł wyraźne załamanie się nastrojów społecznych¹. Po dość stabilnych ocenach - ulegających w poprzednich miesiącach stosunkowo niewielkim wahaniom - w końcu roku poziom społecznego optymizmu bardzo wyraźnie się zmniejszył. Przybyło osób pesymistycznie zapatrujących się na rozwój sytuacji w kraju. Pogorszyły się także oceny w poszczególnych wymiarach tej sytuacji. Silny wzrost pesymizmu uwidocznił się jednak przede wszystkim w prognozach dotyczących najbliższej przyszłości - zarówno w przewidywaniach sytuacji w kraju, jak i warunków życia rodzin.

OCENY

W stosunku do listopada bardzo wyraźnie pogorszyły się ogólne oceny rozwoju sytuacji w kraju. W ciągu niespełna trzech tygodni dzielących kolejne pomiary odsetek badanych zapatrujących się optymistycznie na jej rozwój zmniejszył się aż o 14 punktów, a jednocześnie niemal równie znacząco (o 12 punktów) wzrosła liczba badanych krytycznie oceniających bieg wydarzeń w kraju. W konsekwencji utrzymująca się od wielu miesięcy przewaga ocen pozytywnych nad negatywnymi w grudniu uległa odwróceniu - obecnie więcej osób uważa, że sytuacja w naszym kraju zmierza w złym kierunku, mniej zaś skłonnych jest twierdzić, że rozwija się pomyślnie.

---

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (91), 11-16 grudnia '97, reprezentatywna próba losowa dorosłej ludności kraju (N=1066).

Tabela 1 w procentach

Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju idzie w dobrym czy też w złym kierunku?	Wskazania respondentów według terminów badań												
	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
	'96	'97											
W dobrym	39	39	40	36	43	45	52	48	44	47	47	51	37
W złym	40	37	39	49	38	36	28	30	35	29	30	31	43
Trudno powiedzieć	21	24	21	15	19	19	20	22	21	24	22	18	20

Oceny kierunku rozwoju sytuacji w kraju są wyraźnie zróżnicowane w zależności od cech położenia społecznego i ekonomicznego badanych. Odsetki optymistów rosną wraz z wykształceniem, pozycją zawodową oraz wielkością dochodów przypadających na członka rodziny. Najbardziej pozytywnie na bieg wydarzeń w kraju zapatrują się respondenci z wyższym wykształceniem, deklarujący najwyższe dochody, a w grupach zawodowych - przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji, pracownicy umysłowi niższego szczebla oraz prywatni przedsiębiorcy². Z kolei najbardziej krytycznie nastawione są osoby słabo wykształcone, a przede wszystkim deklarujące najniższe dochody na osobę w rodzinie. W grupach społeczno-zawodowych pesymizmem wyróżniają się głównie rolnicy oraz osoby bezrobotne.

W stosunku do listopada oceny rozwoju sytuacji w kraju uległy pogorszeniu niemal we wszystkich grupach społecznych. Znaczący wzrost niezadowolenia i towarzyszący temu spadek optymizmu obserwujemy wśród osób z wykształceniem średnim (odpowiednio o 16 i 18 punktów procentowych), robotników wykwalifikowanych (odpowiednio: 20 i 19 punktów) i niewykwalifikowanych (14 i 28), a zwłaszcza rolników - notabene grupy i tak już najbardziej krytycznie nastawionej wobec rozwoju sytuacji w kraju (odpowiednio o 21 i 28 punktów).

W świetle grudniowego załamania się nastrojów interesujący jest fakt wyraźnego pogłębienia się zróżnicowania ocen w zależności od sympatii politycznych. Wprawdzie spadek optymizmu i wzrost pesymizmu obserwujemy zarówno wśród badanych o poglądach

² Zob. tabele aneksowe.

lewicowych, jak i osób o prawicowej orientacji, niemniej jednak ci ostatni poddali się pesymistycznym nastrojom w znacznie mniejszym stopniu niż identyfikujący się z lewicą. W grupie ankietowanych deklarujących poglądy prawicowe nadal, choć nie w tak dużym stopniu jak przed miesiącem, przeważają pozytywne oceny kierunku rozwoju sytuacji w kraju. Wśród osób o lewicowej orientacji krytycyzm osiągnął zaś poziom wcześniej nie notowany.

Tabela 2

w procentach

Poglądy polityczne	Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju idzie w dobrym czy też w złym kierunku?					
	W dobrym		W złym		Trudno powiedzieć	
	XI '97	XII '97	XI '97	XII '97	XI '97	XII '97
Lewicowe	40	25	37	63	23	12
Centrowe	48	35	33	43	19	22
Prawicowe	66	55	22	28	12	17

W elektoratach partii i ugrupowań politycznych nadal największymi optymistami w ocenie rozwoju sytuacji w kraju pozostają wyborcy UW. Znacznie mniej optymistycznie nastawieni są zwolennicy AWS. W ciągu ostatniego miesiąca opinie obu tych elektoratów uległy wyraźnemu pogorszeniu. Znamienne, że w większym stopniu dotyczy to wyborców UW (spadek ocen pozytywnych o 12 punktów procentowych i wzrost negatywnych o 15 punktów) niż AWS (9-punktowy spadek ocen pozytywnych i 5-punktowy wzrost negatywnych). Niemniej jednak wśród sympatyków AWS liczba niezadowolonych z rozwoju sytuacji w kraju osiągnęła obecnie już dość wysoki poziom.

Krytyczne oceny rozwoju sytuacji w kraju dominują wśród wyborców SLD i PSL. W elektoratach tych w ciągu ostatnich tygodni poziom negatywnych ocen wzrósł bardzo wyraźnie (odpowiednio o 20 i 19 punktów procentowych).

Tabela 3

w procentach

Elektoraty	Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju idzie w dobrym czy też w złym kierunku?								
	W dobrym			W złym			Trudno powiedzieć		
	X '97	XI '97	XII '97	X '97	XI '97	XII '97	X '97	XI '97	XII '97
UW	76	73	61	13	11	26	11	16	13
AWS	60	58	49	21	25	30	19	17	21
SLD	43	39	29	31	37	57	26	24	14
PSL	42	36	21	43	37	56	15	27	23

W zestawieniu uwzględniono tylko te elektoraty, których liczebność w próbie jest wystarczająca dla analiz statystycznych.

Niekorzystnej zmianie ogólnej oceny rozwoju sytuacji w kraju towarzyszy - słabsze jeśli chodzi o skalę - pogorszenie opinii o poszczególnych dziedzinach życia.

W grudniu po raz pierwszy od wyborów parlamentarnych pogorszyły się stabilne dotąd oceny **sytuacji politycznej**. Wprawdzie liczba ankietowanych oceniających ją pozytywnie niemal się nie zmieniła, jednak znacząco zwiększyła się grupa postrzegających ją jako niekorzystną.

Tabela 4

w procentach

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację polityczną w Polsce? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
	'96	'97											
- dobra	13	15	12	11	12	15	20	19	13	17	19	19	17
- ani dobra, ani zła	43	40	44	41	43	44	42	42	42	48	43	48	42
- zła	33	32	31	36	32	30	22	23	31	20	20	20	26
Trudno powiedzieć	11	13	13	12	13	11	16	16	14	15	18	13	15

Na zróżnicowanie opinii badanych w tej kwestii wpływają przede wszystkim ich poglądy i sympatie polityczne. Osoby o orientacji prawicowej znacznie częściej oceniają obecną sytuację polityczną w kraju jako dobrą (34%) aniżeli jako złą (13%). Odwrotnie kształtują się opinie respondentów o poglądach lewicowych. W tej grupie oceny negatywne (47%) wyraźnie dominują nad pozytywnymi (6%).

Zrozumiałe, że znacznie wyższy poziom aprobaty obecnej sytuacji politycznej odnotowaliśmy wśród zwolenników ugrupowań tworzących obecną koalicję rządową niż wśród wyborców partii opozycyjnych - PSL, a zwłaszcza SLD. W stosunku do listopada w elektoratach ugrupowań tworzących poprzednią koalicję rządową poziom niezadowolenia wyraźnie się zwiększył. Dotyczy to w szczególności elektoratu SLD, w którym liczba niezadowolonych z sytuacji politycznej wzrosła aż o 17 punktów procentowych. W mniejszym stopniu wzrost negatywnych ocen dotyczy elektoratu PSL. Na zbliżonym do listopadowego poziomie utrzymały się natomiast oceny zwolenników AWS oraz UW.

Tabela 5

w procentach

Elektoraty	Oceny sytuacji politycznej			
	dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć
AWS	34	39	15	12
UW	28	52	13	7
PSL	6	43	33	18
SLD	4	37	47	12

W zestawieniu uwzględniono tylko te elektoraty, których liczebność w próbie jest wystarczająca dla analiz statystycznych.

Kolejną niekorzystną zmianą w stosunku do poprzednich pomiarów jest pogłębienie się, rysującej się już w listopadzie, tendencji do wzrostu krytycyzmu w ocenie **sytuacji gospodarczej**. Obecnie negatywnie ocenia ją ponad jedna trzecia badanych, o 5 punktów procentowych więcej niż w ubiegłym miesiącu, pozytywnie zaś niespełna co piąty ankietowany.

Tabela 6

w procentach

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację gospodarczą w Polsce? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
	'96	'97											
– dobra	20	18	19	17	17	20	23	25	21	24	24	20	18
– ani dobra, ani zła	42	39	42	38	40	40	40	38	40	40	41	41	38
– zła	31	35	32	39	37	32	29	30	32	29	28	31	36
Trudno powiedzieć	7	9	7	6	7	8	8	7	7	7	7	7	7

Opinie o stanie gospodarki w największym stopniu różnicuje położenie materialne badanych. Im wyższe są ich dochody oraz poziom satysfakcji z warunków materialnych rodziny, tym częściej podzielają oni opinię o dobrym stanie gospodarki. Wśród osób aktywnych zawodowo najbardziej niezadowoleni z sytuacji gospodarczej są rolnicy (57%). Negatywne opinie dominują ponadto wśród osób biernych zawodowo: emerytów i rencistów, a zwłaszcza wśród bezrobotnych.

Grudniowe pogorszenie się opinii o stanie gospodarki znajduje jedynie słabe odzwierciedlenie w mikroekonomicznym wymiarze ocen. W stosunku do ubiegłego pomiaru notujemy tylko niewielki (4-punktowy) spadek korzystnych opinii badanych o **sytuacji ich zakładów pracy**. Grudzień jest już jednak drugim z kolei miesiącem, w którym obserwujemy słabą tendencję do pogarszania się ocen kondycji zakładów. Obecnie opinie w tej kwestii są wyraźnie podzielone. Odsetek osób pozytywnie oceniających sytuację swojego przedsiębiorstwa jest niemal taki sam jak wyrażających niezadowolenie.

Tabela 7

w procentach

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację w Pana(i) zakładzie pracy?	Wskazania respondentów według terminów badań													
	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
	'96	'97												
Czy jest ona:	N=	585	551	580	613	641	616	559	610	1212	610	620	612	546
– dobra		38	37	43	37	38	37	39	41	42	41	42	38	34
– ani dobra, ani zła		30	31	27	28	29	28	31	31	29	30	27	28	31
– zła		30	29	29	33	32	33	27	25	26	27	29	31	32
Trudno powiedzieć		2	3	1	2	2	2	3	3	3	2	1	2	2

W ciągu ostatniego miesiąca nie nastąpiły większe zmiany **w ocenie warunków materialnych** rodzin. Stabilne pozostały oceny zarówno poziomu życia badanych, jak i kondycji materialnej gospodarstw domowych.

Tabela 8

w procentach

Czy obecnie Panu(i) i Pana(i) rodzinie żyje się:	Wskazania respondentów według terminów badań													
	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
	'96	'97												
– dobrze		23	23	26	26	30	28	27	32	27	28	27	26	25
– ani dobrze, ani źle		56	52	53	53	52	53	55	51	55	53	52	53	55
– źle		20	24	21	20	18	19	17	16	18	19	21	21	20
Trudno powiedzieć		1	1	0	1	0	0	1	1	0	1	0	0	0

Tabela 9

w procentach

Jak Pan(i) ocenia obecne warunki materialne swojego gospodarstwa domowego? Czy są one:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
	'96	'97											
- dobre	28	23	24	24	28	27	24	28	26	28	22	24	26
- ani dobre, ani złe	47	47	50	49	45	47	50	49	51	45	50	46	46
- złe	25	30	27	27	27	26	25	23	23	27	28	30	28

PROGNOZY

Grudniowe załamanie się nastrojów społecznych najsilniej wyraża się drastycznym wręcz wzrostem pesymizmu badanych co do najbliższej przyszłości.

W stosunku do listopada liczba respondentów przewidujących w ciągu najbliższego roku pogorszenie się sytuacji w kraju wzrosła aż o 24 punkty procentowe. Wprawdzie do grupy pesymistów dołączyli przede wszystkim ci, którzy w ubiegłym miesiącu prognozowali brak większych zmian w stosunku do obecnej sytuacji, jednak znacząco (o 7 punktów procentowych) zmniejszyła się także liczba tych, którzy spodziewali się jej poprawy w ciągu najbliższego roku. Obecnie pogorszenia sytuacji w Polsce spodziewa się aż dwie piąte badanych - ponad dwukrotnie więcej niż oczekujących korzystnych zmian. Równie fatalnych prognoz nie rejestrowaliśmy od maja '93 (upadek rządu Hanny Suchockiej i rozwiązanie parlamentu).

Tabela 10

w procentach

Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku sytuacja w Polsce poprawi się, pogorszy czy też się nie zmieni?	Wskazania respondentów według terminów badań												
	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
	'96	'97											
Poprawi się	20	24	24	19	20	22	28	16	23	26	25	25	18
Nie zmieni się	48	45	48	50	52	54	51	40	48	46	48	50	33
Pogorszy się	20	20	17	21	17	13	9	32	15	16	16	16	40
Trudno powiedzieć	12	11	11	10	11	11	12	12	14	13	11	9	9

Wzrost pesymistycznych prognoz odnosi się przede wszystkim do poziomu życia respondentów i ich rodzin. Obecnie tylko niespełna jedna piąta badanych (18%) spodziewa się, że za rok im samym i ich rodzinom będzie się żyło lepiej niż obecnie, podczas gdy w listopadzie opinię taką wyrażała blisko jedna czwarta pytanych. Pogorszenia się sytuacji materialnej swojej rodziny w ciągu najbliższego roku obawia się dziś prawie jedna trzecia badanych, czyli o 15 punktów procentowych więcej niż w ubiegłym miesiącu.

Tabela 11 w procentach

Jak Pan(i) sądzi, czy za rok Panu(i) i Pana(i) rodzinie będzie się żyło:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
	'96	'97											
– lepiej	20	26	23	21	22	22	22	22	22	25	23	24	18
– tak samo	52	40	48	50	51	51	48	48	52	42	45	48	39
– gorzej	17	15	16	16	15	15	14	15	12	13	14	17	32
Trudno powiedzieć	11	19	13	13	13	12	15	15	14	19	19	11	11

Bardziej pesymistyczne niż w listopadzie są także prognozy rozwoju sytuacji gospodarczej. Liczba osób przewidujących pogorszenie stanu gospodarki w ciągu najbliższego roku wzrosła prawie dwukrotnie, zmalała zaś liczba badanych spodziewających się poprawy.

Tabela 12 w procentach

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja gospodarcza w Polsce:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
	'96	'97											
– poprawi się	25	27	27	24	28	26	31	23	27	29	30	33	24
– nie zmieni się	49	43	47	48	48	52	45	36	43	41	44	42	38
– pogorszy się	13	13	13	14	11	8	8	26	14	13	12	13	25
Trudno powiedzieć	13	17	13	14	13	14	16	15	17	17	15	12	13

Gorsze niż w listopadzie są także prognozy sytuacji politycznej. Jej poprawę w ciągu najbliższych dwunastu miesięcy przewiduje nieco ponad jedna piąta badanych (o 6 punktów procentowych mniej niż w ubiegłym miesiącu). Równie liczna grupa ankietowanych sądzi, że ulegnie ona pogorszeniu.

Tabela 13 w procentach

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja polityczna w Polsce:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
	'96	'97											
– poprawi się	18	21	20	20	23	20	23	22	20	28	25	28	22
– nie zmieni się	49	45	48	48	47	51	47	42	46	35	43	41	41
– pogorszy się	16	13	14	13	12	11	8	12	11	16	13	17	21
Trudno powiedzieć	16	21	18	19	19	18	22	24	23	21	20	14	16

Stosunkowo najbardziej stabilne okazują się przewidywania badanych dotyczące kondycji ich zakładów pracy w przyszłym roku. Niemniej jednak i w tej dziedzinie obserwujemy relatywnie niewielki (4-punktowy) wzrost odsetka pesymistów.

Tabela 14 w procentach

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja w Pana(i) zakładzie pracy:	N=	Wskazania respondentów według terminów badań												
		XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
		'96	'97											
		585	557	579	615	644	616	558	616	1223	611	623	612	539
– poprawi się		22	28	30	24	27	23	23	22	26	27	25	25	24
– pozostanie bez zmian		51	44	43	49	50	52	48	53	49	48	51	52	45
– pogorszy się		15	12	17	17	16	17	15	13	12	13	14	15	19
Trudno powiedzieć		11	16	11	10	7	9	13	12	13	13	11	8	12

Wydaje się, że grudniowe załamanie nastrojów społecznych należy wiązać przede wszystkim z ogłoszeniem przez rząd konieczności przeprowadzenia na początku przyszłego roku rozmaitych podwyżek. Pogorszenie się nastrojów wyraża się głównie bardzo dużym spadkiem ogólnego wskaźnika optymizmu, przy mniejszych zmianach ocen w poszczególnych dziedzinach życia. Wzrost pesymizmu w ocenie sytuacji gospodarczej i politycznej oraz - w najmniejszym stopniu - we własnym zakładzie pracy następuje przy utrzymywaniu się nie najgorszych ocen własnej sytuacji materialnej. Natomiast w przewidywaniach dotyczących najbliższej przyszłości - poza oceną ogólną - najbardziej pogorszyły się prognozy związane z własną sytuacją materialną badanych i gospodarką kraju. Można z tego wnosić, że dość gwałtowne - jak na wskaźniki nastrojów - pogorszenie ocen ma przede wszystkim charakter „psychologiczny”. W większym stopniu wiąże się z ocenami ogólnymi oraz - jeszcze silniej - z obawami o niezbyt odległą przyszłość niż z faktycznym stanem spraw w najbliższym otoczeniu respondenta. Można zatem sądzić, że ogłoszenie decyzji związanych z sytuacją budżetu w przyszłym roku (w tym zwłaszcza o konieczności wprowadzenia podwyżek) nie było należycie przygotowane i zostało odebrane przez opinię publiczną raczej jako zapowiedź restrykcyjnej wobec obywateli polityki finansowej nowego rządu niż jako decyzja urealnijająca plany gospodarcze poprzedniego gabinetu czy też stabilizująca wzrost gospodarczy.

ANEKS

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

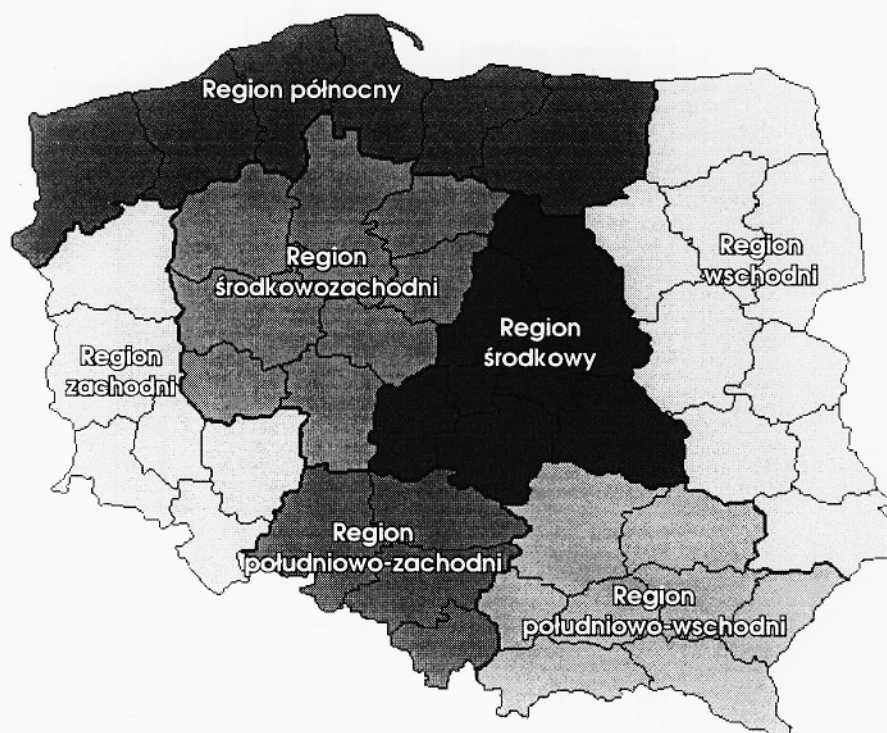
11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pilskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. włocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. białkopodlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju idzie w dobrym czy też w złym kierunku?

	(%)			
	W dobrym	W złym	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	37	43	20	1066
Płeć				
Mężczyźni	41	42	17	505
Kobiety	33	45	23	561
Wiek				
do 24 lat	39	42	19	148
25-34	35	44	21	189
35-44	36	46	18	225
45-54	34	48	18	198
55-64	40	40	20	137
65 lat i więcej	37	38	25	169
Miejsce zamieszkania				
Wieś	30	46	24	395
Miasto do 20 tys.	45	36	19	127
od 21 do 100 tys.	33	45	22	226
101-500 tys.	46	41	13	179
501 tys.i więcej mieszk.	43	42	15	139
Region				
Północny	39	34	27	127
Zachodni	45	39	16	117
Środkowo-zachodni	34	40	26	143
Środkowy	34	46	20	188
Wschodni	40	54	7	131
Południowo-wschodni	28	47	26	177
Południowo-zachodni	41	41	17	183
Wykształcenie				
Podstawowe	26	48	25	319
Zasadnicze zawodowe	32	47	21	300
Średnie	43	40	17	351
Wyższe	62	27	11	96
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier.,inteligencja	53	33	13	73
Prac.umysł.niż.szczębla	53	38	9	96
Pracownicy fiz.- umysł.	41	40	20	72
Robotnicy wykwalifikowani	34	47	19	117
Robotnicy niewykwalifik.	17	54	28	51
Rolnicy	7	66	27	65
Prywatni przedsiębiorcy	66	16	18	45
Bierni zawodowo				
Renciści	35	47	17	131
Emeryci	38	39	24	218
Uczniowie i studenci	45	35	20	47
Bezrobotni	23	58	18	92
Gospodynie domowe i inni	28	40	32	55
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	46	38	16	105
Sektor państwowy	46	42	12	96
Sektor prywatny	43	41	17	254
Spółdzielczość	26	55	19	20
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 200 zł	21	57	22	213
201 - 325	24	52	24	189
326 - 449	37	43	19	166
450 - 599	53	32	15	136
Powyżej 599 zł	56	30	15	226
Ocena własnych war. mater.				
Złe	25	56	19	294
Średnie	33	45	22	494
Dobre	55	27	18	275
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	41	30	29	62
Raz w tygodniu	38	43	19	541
Kilka razy w miesiącu	34	52	15	129
Kilka razy w roku	35	41	25	240
W ogóle nie uczestniczy	35	50	15	92
Poglądy polityczne				
Lewica	25	63	12	216
Centrum	35	43	22	301
Prawica	55	28	17	324
Trudno powiedzieć	22	48	30	221

Tabela 2. Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację polityczną w Polsce. Czy jest ona:

(%)

	dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	17	42	26	15	1065
Płeć					
Mężczyźni	19	42	31	8	504
Kobiety	15	41	22	22	561
Wiek					
do 24 lat	13	49	23	15	147
25-34	16	45	29	11	189
35-44	17	42	28	12	225
45-54	18	41	29	12	198
55-64	25	39	22	15	137
65 lat i więcej	15	34	23	28	169
Miejsce zamieszkania					
Wieś	15	40	24	21	394
Miasto do 20 tys.	19	41	28	12	127
od 21 do 100 tys.	17	44	26	14	226
101-500 tys.	20	44	27	9	179
501 tys. i więcej mieszk.	18	42	29	11	139
Region					
Północny	19	44	21	16	127
Zachodni	22	34	29	15	117
Środkowozachodni	13	42	24	22	143
Środkowy	14	38	32	17	188
Wschodni	20	45	31	5	131
Południowo-wschodni	16	47	17	19	176
Południowo-zachodni	18	42	29	11	183
Wykształcenie					
Podstawowe	12	39	25	24	319
Zasadnicze zawodowe	15	42	27	16	299
Średnie	20	45	27	8	351
Wyższe	26	39	26	9	96
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	31	47	19	4	73
Prac. umysł. niż. szczebla	23	46	24	6	96
Pracownicy fiz. - umysł.	11	47	27	15	72
Robotnicy wykwalifikowani	21	36	35	9	117
Robotnicy niewykwalifik.	5	46	32	17	51
Rolnicy	13	39	28	20	65
Prywatni przedsiębiorcy	18	44	24	14	45
Bierni zawodowo					
Renciści	17	43	22	17	131
Emeryci	17	36	25	23	218
Uczniowie i studenci	10	51	23	15	46
Bezrobotni	11	47	27	14	92
Gospodynie domowe i inni	20	35	25	20	55
Pracujący poza rolnictwem					
Sfera budżetowa	23	41	27	9	105
Sektor państwowy	25	40	27	8	95
Sektor prywatny	18	46	27	9	254
Spółdzielczość	11	43	40	7	20
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 200 zł	11	38	28	23	213
201 - 325 zł	13	44	30	13	188
326 - 449 zł	19	32	30	19	166
450 - 599 zł	19	48	23	10	136
Powyżej 599 zł	27	42	23	8	226
Ocena własnych war. mater.					
Złe	12	35	36	18	294
Średnie	14	48	23	15	493
Dobre	29	39	20	12	275
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	19	41	14	26	62
Raz w tygodniu	23	42	19	16	540
Kilka razy w miesiącu	13	36	35	16	129
Kilka razy w roku	9	46	32	12	240
W ogóle nie uczestniczy	7	38	45	11	92
Poglądy polityczne					
Lewica	6	38	47	8	216
Centrum	13	49	28	10	301
Prawica	34	42	13	11	323
Trudno powiedzieć	9	34	21	36	221

Tabela 3. Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację gospodarczą w Polsce. Czy jest ona:
(%)

	dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	18	38	36	7	1065
Płeć					
Mężczyźni	20	38	39	4	504
Kobiety	16	39	34	11	561
Wiek					
do 24 lat	20	37	34	8	147
25-34	18	42	35	5	189
35-44	13	50	32	5	225
45-54	22	36	38	3	198
55-64	22	33	39	6	137
65 lat i więcej	17	26	40	17	169
Miejsce zamieszkania					
Wieś	11	35	45	9	394
Miasto do 20 tys.	20	38	36	5	127
od 21 do 100 tys.	18	46	30	7	226
101-500 tys.	30	34	31	5	179
501 tys. i więcej mieszk.	20	40	30	10	139
Region					
Północny	30	29	34	7	127
Zachodni	24	41	33	2	117
Środkowozachodni	19	38	35	8	143
Środkowy	16	35	36	13	188
Wschodni	13	42	43	2	131
Południowo-wschodni	9	42	37	11	176
Południowo-zachodni	21	39	36	4	183
Wykształcenie					
Podstawowe	10	31	45	14	319
Zasadnicze zawodowe	16	40	38	7	299
Średnie	24	42	30	4	351
Wyższe	30	43	26	0	96
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	27	45	28	0	73
Prac. umysł. niż. szczebla	27	45	24	4	96
Pracownicy fiz. - umysł.	18	52	26	4	72
Robotnicy wykwalifikowani	17	44	36	2	117
Robotnicy niewykwalifik.	10	46	31	13	51
Rolnicy	2	28	57	13	65
Prywatni przedsiębiorcy	21	57	18	4	45
Bierni zawodowo					
Renciści	17	34	42	7	131
Emeryci	19	30	38	14	218
Uczniowie i studenci	30	20	40	10	46
Bezrobotni	11	40	46	4	92
Gospodynie domowe i inni	21	31	43	6	55
Pracujący poza rolnictwem					
Sfera budżetowa	21	50	25	3	105
Sektor państwowy	20	47	28	5	96
Sektor prywatny	23	44	31	3	254
Spółdzielczość	5	43	46	7	20
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 200 zł	9	32	49	10	213
201 - 325	9	42	43	6	188
326 - 449	23	31	38	8	166
450 - 599	25	38	31	6	136
Powyżej 599 zł	33	41	22	3	226
Ocena własnych war. mater.					
Złe	10	27	55	9	294
Średnie	15	42	35	8	493
Dobre	33	43	19	5	275
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	17	34	33	16	62
Raz w tygodniu	17	40	38	5	540
Kilka razy w miesiącu	15	34	39	12	129
Kilka razy w roku	20	37	33	9	240
W ogóle nie uczestniczy	26	37	33	5	92
Poglądy polityczne					
Lewica	21	31	44	4	216
Centrum	15	45	35	5	301
Prawica	25	40	32	3	323
Trudno powiedzieć	10	33	38	20	221

Tabela 4. Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku sytuacja w Polsce:

	(%)				
	poprawi się	pozostanie bez zmian	pogorszy się	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	18	33	40	9	1066
Płeć					
Mężczyźni	21	31	43	5	505
Kobiety	16	35	37	12	561
Wiek					
do 24 lat	22	43	25	9	148
25-34	18	28	46	8	189
35-44	16	36	42	6	225
45-54	16	35	44	5	198
55-64	16	26	46	12	137
65 lat i więcej	21	29	34	17	169
Miejsce zamieszkania					
Wieś	15	31	41	13	395
Miasto do 20 tys.	20	36	37	7	127
od 21 do 100 tys.	18	31	40	11	226
101-500 tys.	22	35	39	4	179
501 tys. i więcej mieszk.	20	37	40	3	139
Region					
Północny	23	33	40	5	127
Zachodni	23	38	35	3	117
Środkowozachodni	13	36	39	13	143
Środkowy	19	28	41	11	188
Wschodni	21	32	41	6	137
Południowo-wschodni	13	33	39	15	177
Południowo-zachodni	17	34	43	6	183
Wykształcenie					
Podstawowe	16	32	35	17	319
Zasadnicze zawodowe	15	36	42	8	300
Średnie	20	32	43	4	351
Wyższe	26	33	36	5	96
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	27	34	35	4	73
Prac. umysł. niż. szczebla	16	33	45	7	96
Pracownicy fiz. - umysł.	21	40	36	3	72
Robotnicy wykwalifikowani	25	31	40	4	117
Robotnicy niewykwalifik.	5	38	49	7	51
Rolnicy	10	21	51	18	65
Prywatni przedsiębiorcy	30	29	36	5	45
Bierni zawodowo					
Renciści	14	34	42	11	131
Emeryci	17	27	40	15	218
Uczniowie i studenci	26	39	29	6	47
Bezrobotni	18	38	35	9	92
Gospodynie domowe i inni	11	44	38	6	55
Pracujący poza rolnictwem					
Sfera budżetowa	20	33	44	3	105
Sektor państwowy	21	31	40	8	96
Sektor prywatny	23	35	38	5	254
Spółdzielczość	12	33	55	0	20
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 200 zł	11	34	43	12	213
201 - 325 zł	13	33	43	11	189
326 - 449 zł	17	31	45	7	166
450 - 599 zł	27	32	31	9	136
Powyżej 599 zł	23	34	37	5	226
Ocena własnych war. mater.					
Złe	12	33	47	8	294
Średnie	15	32	42	11	494
Dobre	30	35	29	6	275
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	21	29	26	24	62
Raz w tygodniu	19	34	38	8	541
Kilka razy w miesiącu	18	33	39	10	129
Kilka razy w roku	18	30	44	7	240
W ogóle nie uczestniczy	10	36	49	5	92
Poglądy polityczne					
Lewica	9	24	63	4	216
Centrum	17	39	37	7	307
Prawica	29	38	27	6	324
Trudno powiedzieć	12	26	40	22	221

Tabela 5. Jak Pan(i) sądzi, czy za rok Panu(i) i Pana(i) rodzinie będzie się żyło:
1 - lepiej niż obecnie; 2 - tak samo jak obecnie; 3 - gorzej niż obecnie

	(%)				
	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	18	39	32	11	1065
Płeć					
Mężczyźni	20	39	31	10	504
Kobiety	16	39	32	13	561
Wiek					
do 24 lat	26	32	26	16	148
25-34	22	46	24	8	189
35-44	18	41	30	11	224
45-54	13	37	43	8	198
55-64	12	44	33	11	137
65 lat i więcej	16	35	32	17	169
Miejsce zamieszkania					
Wieś	13	43	30	13	395
Miasto do 20 tys.	15	37	37	11	127
od 21 do 100 tys.	21	38	32	9	226
101-500 tys.	22	38	29	11	178
501 tys.i więcej mieszk.	23	34	34	10	139
Region					
Północny	19	48	19	14	127
Zachodni	22	36	36	6	117
Środkowozachodni	13	39	31	17	143
Środkowy	18	39	29	15	188
Wschodni	19	31	44	6	130
Południowo-wschodni	16	42	33	9	177
Południowo-zachodni	19	40	31	11	183
Wykształcenie					
Podstawowe	13	40	31	15	319
Zasadnicze zawodowe	16	34	39	11	299
Średnie	22	42	27	10	351
Wyższe	25	42	29	5	96
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	29	41	25	4	73
Prac.umysł.niż.szczebla	20	42	27	10	96
Pracownicy fiz.- umysł.	26	38	28	8	72
Robotnicy wykwalifikowani	20	40	37	3	116
Robotnicy niewykwalifik.	11	50	24	15	51
Rolnicy	10	36	33	22	65
Prywatni przedsiębiorcy	28	40	22	9	45
Bierni zawodowo					
Renciści	11	43	38	8	131
Emeryci	16	34	35	15	218
Uczniowie i studenci	28	48	19	6	47
Bezrobotni	15	27	37	21	92
Gospodynie domowe i inni	8	47	32	13	55
Pracujący poza rolnictwem					
Sfera budżetowa	15	47	28	10	105
Sektor państwowy	20	40	36	4	96
Sektor prywatny	26	41	24	9	253
Spółdzielczość	26	16	49	10	20
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 200 zł	11	33	39	17	213
201 - 325	18	34	38	10	188
326 - 449	16	44	30	10	166
450 - 599	18	46	29	7	136
Powyżej 599 zł	24	39	29	8	226
Ocena własnych war. mater.					
Złe	12	31	42	15	293
Średnie	18	38	32	12	494
Dobre	25	49	19	7	275
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	22	42	19	16	62
Raz w tygodniu	16	40	32	12	540
Kilka razy w miesiącu	20	33	32	15	129
Kilka razy w roku	19	39	34	8	240
W ogóle nie uczestniczy	18	41	31	10	92
Poglądy polityczne					
Lewica	16	34	45	6	215
Centrum	11	47	31	10	301
Prawica	26	43	25	6	324
Trudno powiedzieć	16	27	30	26	221